

Iš Lietuvos nacionalinio muziejaus archyvo

VILMA BUKAITĖ

Nepriklausomybės Akto signataras

Petras Klimas

Knygos leidimą parėmė

Lietuvos
mokslo
taryba

Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. LIP-123/2016)

Recenzentai:

doc. dr. Algis Povilas Kasperavičius
(Vilniaus universitetas)

dr. Vytautas Žalys
(Užsienio reikalų ministerija)

Redaktorė

Virginija Savickienė

Serijos dailininkas

Arūnas Prelgauskas

Maketavo

Edita Gužaitė

© Lietuvos nacionalinis muziejus, 2016

ISSN 1648-2859

ISBN 978-609-8039-94-8

Peisio kritauc. no vlesuži si	
Skaitytojų aptarnavimo skyrius Nr.	1
Invent. Nr.	14/5321

LIETUVOS
NACIONALINIS
MUZIEJUS

**VASA-
RIO 16**

Biblioteka

1918-2018

Jonas P. 2014

VILMA BUKAITĖ

Nepriklausomybės Akto signataras

Petras Klimas

LIETUVOS NACIONALINIS MUZIEJUS

Vilnius

Turinys

„Man teko suktis visuose sūkuriuose“: įvadas ...5	
Beveik be politikos: vaikystės ir jaunystės metai ...20	
Gimtojoje sodyboje ...20	
Pirmieji metai Marijampolės gimnazijoje ...27	
Marijampolės kultūrinio gyvenimo dalyvis ...37	
Studijos ir visuomeninė veikla Maskvoje ...45	
Lietuvių organizacijose Pirmojo pasaulinio karo metais ...58	
Vadovėlių autorius ir redaktorius ...73	
Politinės veiklos pradžia ...78	
Pakeliui į didžiąją politiką: organizacinio darbo metas ...88	
Valstybingumą kuriant ir įtvirtinant ...99	
Nepriklausomybės paskelbimo būdo paieškos ...99	
„Tai yra galutinis Lietuvos Tarybos žodis. Mūsų istorijoje jis yra naujos gadynės pradžia“ ...115	
Paryžiaus taikos konferencijoje ...139	
„Mano darbas buvo tvarkyti Užsienio reikalų ministeriją“: pirmieji viceministro metai ...152	
„Vilniaus klausimas tapo visos mūsų politikos centru“ ...170	
Suverenumo įgyvendinimo laikas ...187	
„Būsiu visai kaip Senosios Romos Vakarų imperijos valdovas“ ...208	
Pirmasis paskyrimas: pasiuntinys Italijoje ...208	
Lietuvos santykių su Vatikanu užkulisiuose ...223	
Pasiuntinys Paryžiuje: diplomatinės veiklos bruožai ...228	
„Propaganda nereiškia pūtimosi, nes per daug pūsti daiktai sprogsta“ ...247	
Ūkinių, teisinių ir socialinių Lietuvos saitų su Prancūzija stiprinimas ...273	
Pasiuntinys Briuselyje, Madride, Lisabonoje ir Liuksemburge ...282	
Individualistų sambūvis: pasiuntinys ir jo kolegos ...299	
Lietuvos politinio gyvenimo stebėtojas ir dalyvis 1925–1937 m. ...318	
„Vienybės bent tiek, kiek elementarinis protas reikalauja“ ...318	
Petro Klimo Lietuvos saugumo sampratos kaita ...328	

Pastangos spręsti santykių su Lenkija dilemas ...	346
„Kai vokiečiai mus suko į ožio ragą“: Klaipėdos klausimas 1930–1935 m. ...	361
Ieškant daugiašalės partnerystės užuovėjų ...	377
Kol frakas kabodavo spintoje ...	401
Šeimos žmogus ...	401
Laisvalaikio malonumai ...	428
Lietuvos valstybingumo istorijos tyrinėtojas ...	441
„Sudemoralizuotoj gangsterizmo internacionalinėj atmosferoj“ ...	458
Kaimynių ultimatumų metas ...	458
„Mūsų neutralumo politiką nereiktų suprasti kaip savaime pakankamą“ ...	472
„Atidavė Vilnių, bet įvedė įgulas“ ...	485
„Man vis dar atrodė, kad tai negali atsitikti“ ...	498
„Svėdasų“ viloje ...	516
Dvidešimt penkeri metai toli nuo šeimos ...	531
„Kur aš nebuvau ir kokių kalėjimų nemačiau!“ ...	531
„Esame ‚taisomi‘ tarp nepataisomų“: sovietinės represijos ...	539
Aktyvaus gyvenimo pastangos ...	549
„Tikrai žiauri atiteko man senatvė“: paskutiniai gyvenimo metai ...	565
Pabaigos žodis ...	577
Petro Klimo tekstų bibliografija ...	580
Šaltinių ir literatūros sąrašas ...	589
Santrumpos ...	603
Summary ...	604
Asmenvardžių rodyklė ...	613

Tiražas 400 egz.

Išleido Lietuvos nacionalinis muziejus. Arsenalo g. 1, LT-01143 Vilnius
Spausdino UAB „Petro ofsetas“. Naujoji Riovonių g. 25C, LT-03153 Vilnius

Jūsų rankose – Lietuvos valstybininko, diplomato, istoriko, publicisto Petro Klimo (1891–1969) biografija. Istorijos virsmai perskyrė jo gyvenimą į tris skirtingas dalis: beveik 25 metai Rusijos imperijoje, dar beveik tiek pat – jau sovietinėje. Šio žmogaus aktyvaus visuomeninio, kultūrinio ir politinio darbo laikotarpis, 1916–1940 m., truko irgi beveik ketvirtį amžiaus. Atkaklumas siekiant tikslo, patikimumas, gebėjimas kantriai dirbti Pirmojo pasaulinio karo metais išvedė P. Klimą į lemiamų politinių įvykių areną ir padėjo tapti vienu iš svarbiausio XX a. Lietuvos politinio dokumento, 1918 m. Nepriklausomybės Akto, signatarų. Jo likimas glaudžiai persipynė su Lietuvos Respublikos gimties procesu ir jos užsienio politikos įvykiais.

P. Klimo gyvenimo geografiniame žemėlapyje ryškiausiai pažymėti Kaunas, Paryžius ir didžiulių neįgyvendintų svajonių miestas Vilnius. Jo šiaurėje – studijų Maskvoje metais lankyta Rusijos imperijos sostinė Peterburgas, vakaruose ir pietuose – po kartą diplomatinio darbo metais matyti Portugalijos sostinė Lisabona ir Senovės Egipto Tėbai – Luksoras. O rytuose – Kopeisko lageris RSFSR, Čeliabinsko srityje.

Tokie biografijos punktyrai – lyg pažadas, kad skaitant apie P. Klimo gyvenimą neteks nuobodžiauti.

ISBN 978-609-8039-94-8

9 786098 039948